

Koronawirusa garşıň göręsde Gürjüstanyň «Üç müşkotýory»

Category: Kitapcy, Medisina

написано kitapcy | 23 января, 2025

Koronawirusa garşıň göręsde Gürjüstanyň "Üç müşkotýory"
KORONAWIRUSA GARŞY GÖREŞDE GÜRJÜSTANYŇ «ÜÇ MUŞKOTÝORY»

Gürjüstan Ýewropa bileleşiginiň (ÝB) bileleşige girýän ýurtlardan daşgaryn çäklerini açık yylan edip biljek derejede howpsuz hasap eden on baş döwletinden biridir. Şol bir wagtyň özünde ol öñki SSSR-iň düzümine giren respublikalaryň arasynda bu sanawa girmegi başaran ýeke-täk ýurtdur.

Üç million 700 müň ilatly ýurtda köpcülikleýin ýokanjyň ilkinji gezek peýda bolanyndan bări jemi müň kowid-19 wakasy hasaba alyndy we şolardan ýogalanylaryň sany 15-den geçmedi. Bu ýokary üstünligiň arkasynda gürji jemgyyetçiliginde «Üç müşkotýorlar» diýip tanalýan üç alymyň hyzmaty uludyr.

Gürjüstan goňşularynyň arasynda-da köpcülikleýin ýokanja garşı göręsde ajaýyp üstünlikleri gazandy.

Çäginiň ululygy we ilat taýdan özüne iň ýakyn goňsusy Ermenistanda koronawirus wakalarynyň sany 26 müňden geçdi we 500-e golaý adam öldi. Ermenistanda häzirem günde yüzlerce adamda kowid-19 keseliniň alamatlary ýuze çykyp dur.

■ **Gürjüstan muny nädip başardy?**

Mart aýt ortalaberende ähli başlangyç we orta bilim berýän mekdepler, liseýler, ýokary okuw jaýlary, esasy durmuş hyzmatlaryna girmeýän ähli edara-kärhanalaryň işi togtadyldy we jemgyyetçilik ulaglarynyň hereketi ýatyryldy.

21-nji martda eýýäm adatdan daşary ýagdaý yylan edildi we adamlaryň köpcülik bolup bir ýere üýşmelerine hem-de şäherara marşrutlar ýatyryldy. Gije köçä çykma gadagançylygy girizildi. Gürjüstanyň iň esasy dini baýramy bolan prawoslawlaryň Pasha şüweleňi döwründe hususy awtoulag sürmek we gonamçylyklara

zyýarat etmek gadagan edildi.

BBC habarlar gullugynyň sowallaryna elektron poçta arkaly jogap beren premýer-ministr Georgiý Gahariýa «Köpcülikleýin ýokanji heniz ilkinji waka hasaba alynmanka bir aý öňünden ara alyp maslahatlaşmaga başladyk. Ýurdumyzyň geografiki ýerleşishi we kiçiliği ýaly özboluşly aýratynlygy sebäpli beýleki ýurtlardaky geçirilýän işleri gaýtalamak mümkün däldi» diýýär. Geçirilen öňünü alyş çärelerine öñdebaryjy alymlar we Gürjüstanyň Ýokanç kesellere gözegçilik etmek we Halk saglygyny goraýyış merkezi (NCDC) tarapyndan alnyp barylan yzygiderli maglumat bermeleriň we seljermeleriň hyzmaty uly boldy.

■ Üç müşkotýorlar kim?

Gürjüstanda NCDC-niň hasabyna işleýän alymlara howsalaly döwürde bitiren uly işleri sebäpli uly hormat goýulýar.

NCDC-niň başlygy Amiran Gamkrelidze, Lugar laboratoriýalaryna jogapkär Paata Imnadze we Tblisiňiň Ýokanç keseller, AIDS we immunitet barlaglary boýunça merkeziniň baş wirology Tengiz Tsertswadze dagylara halk arasında «Üç müşkotýorlar» ady berildi.

Ýokanja garşı goreş we halk saglygy kampaniýasynyň eý görülýän şahslarynyň ýene biri-de Tbilisidäki Ýokanç keseller hassahanasyň baş lukmany Marina Ezugbaia.

Häzir Gürjüstanyň dürlü ýerlerinde on dokuz laboratoriýada koronawirus testlerini geçirip bolýar.

30-njy iýunda NCDC-nyň başlygy Amiran Gamkrelidze ýurduň köpcülikleýin ýokanja garşı goreşindäki üstünligine şeýle baha berdi:

«Ilatymyzyň her bir millionyna 30 müň test geçirip altyn standartlary gazandyk. Gowulaşma derejämiz 86%-e galdy, emma gynansak-da 15 jan ýitgimiz bar. Bu 1,6%-i düzýär we beýleki ýurtlar bilen deňesdirenímizde juda ujypsyz san diýip hasap etse bolar.»

■ Geçirilen öňünü alyş işleri nähili ýola goýuldy?

Gürji hökümeti kabul edilen kararlara gyşarnyksyz eýerendikleri üçin halka minnetdarlyk bildirdi.

Muňa garamazdan kanun bozulmalara garşıy berk taýýarlyk çäreleri görlüpdi. Adatdan daşary ýagdaý döwründe kanunlary bozan raýatlara 1.000 dollar, edara-kärhanalara 3.000 müň dollar jerime salnyp bilinýärdi.

Awtobus duralgalaryna «Öýde oturyň!» duýduryşlary ýelmendi, el telefon şereketleri bu sms-i ähli müşderilerine ugratdylar.

Ýurduň syýasatyne ýiti täsir edýän bölünişmäniň bardygyna garamazdan, gürji jemgyýeti köpcülikleýin ýokanja garşıy görəş çärelerini umuman goldady.

Premýer-ministr gürji halkynyň jebisliginiň we «ähli görkezmelere we ündewlere eýerme babatda nusgalyk sosial jogapkärçiliginiň» köpcülikleýin ýokanja berk gözegçilik astyna almaga ýardam berendigini aýtdy.

Aýgytly pursat Pasha baýramynyň bellenýän Ýekşenbe günü bolup geçdi. Müňlerçe kişiniň buthanalarda ýekşenbe günü gije ýarymdan soñ geçirilýän dini şüweleňlere gatnaşmagyndan endişelenilýärdi.

Gürjüstanda täsiri iñňän güýcli gurama bolan prawoslaw butnahasy dini şüweleňleri we şüweleň wagty köpcülige ýeke çemçe ulanma düzgüniniň berjaý edilmegini ýatyrmak baradaky teklibi ret edipdi. Emma adamlaryň aglabasy alymlaryň ündewine eýerip, öýden çykman oturmagy makul bildi.

■ **Gürjüstanyň goňsy ýurtlarynda ýagdaý nähili?**

Häzire çenli 27 müň koronawirus wakasynyň hasaba alynandygyny mälim eden Ermenistan aprel aýynyň ahyrlarynda sosial aradaşlyk we öýden çykman oturma düzgünlerini gowşatmaga başlady hem-de maý aýyndan başlap ykdysady maksatnamalara tapgyrlaýyn ýagdaýda dolanyp geldi.

Ermenistanyň Saglygy goraýyş ministri Arsen Torosýan BBC-ä beren interwýusynda täze koronawirus wakalarynyň artýandygyny, muňa garamazdan ýurduň ykdysadyýetiniň ýapyk halda dowam etmegine mundan beýlæk döz gelip bilmejeklerini aýtdy.

Ol «Statistiki sanlara seretmezden, wirus bilen bile ýaşamagy

müwessa bildik. Wirusy doly ýok etmek ýaly maksadymyz ýok, çünkü bu mümkün däl. Çäklerimizi bir ýyl ýapyk saklasak, edara-kärhanalary birnäçe aýlap-ýyllap ýapsak, koronawirusdan däl-de, başga sebäplerden öleris» diýdi.

Gürjüstanyň goňsusy Azerbaýjanda-da her gün ýüzlerce koronawirus wakasy hasaba alynýar.

Azerbaýjan oppozisionerleri hökümeti köpcülikleýin ýokanja garşy göreşde diýdimzorlukly syýasat ýöretmekde we şowsuzlykda aýyplaýarlar.

Azerbaýjanda polisiýa işgärleriniň karantin düzgünlerini bozan kişileri öýlerinden içki eşikleri bilen daşaryk südenekledip çykaryşlaryny görkezýän videoýazgylar sosial mediýa platformalarynda giňden ýaýrady.

■ **Çäklendirmeler ýatyryldy**

Gürjüstanda hazır edara-kärhanalaryň we garbanyakhanalaryň köpüsü açık. Bular ýaly ýerleriň ýapyk binalarynda maska (agyz örtügini) dakmak hökmény we köpcülik ýerlerinde aradaşlyk düzgünleri berk berjaý edilýär.

Hökümét 1-nji iýuldan başlap çäklerini açmagy meýilleşdirýärdi, emma bu hazırlıkça goýbolsun edildi. Bu bolsa ýurduň turizm pudagynyň şu ýylky zyýanynyň mazaly artjakdygyny aňladýar.

Köpcülikleýin ýokanç kesellerine garşy göreşini ýörite hünärmenleri ätiýaçly bolmagyň gerekdigini aýdýarlar.

NCDC-iň başlygy Amiran Gamkrelidze 30-njy iýunda geçiren toplanşygynدا «Gürjüstan daşyny gurşap alan ýurtlaryň arasında göýä bir ada we howpsuz howly ýaly bolup görünýänem bolsa, by biziň üçin ýeke minudam gowşamaga bahana bolmaly däldir» diýip çykyş etdi.

A.Gamkrelidze sözünü «Gündelik waka sanynyň iň pes görkezijide bolmagy bize gowşamaga tutaryk berip bilmez. Yzygiderli ätiýaçly bolmaga mejburdyrys» diýip jemledi.

BBC haberler gullugynyň maglumatlary esasynda taýýarlan: Guwanç MÄMILIÝEW. Medisina